

Montana

ALEXANDRU POPESCU

MONTANA

Vertaald door Jan Willem Bos

2026 Prometheus Amsterdam

Voor Diana...

*Geen van de personages in dit boek is gebaseerd op een waar
persoon.*

A.P.

Goedgekeurd door de selectiecommissie voor de vertaling en uitgave van het oorspronkelijk Moldavische boek in het buitenland uit de staatsbegroting en uitgegeven met steun van het Ministerie van Cultuur van de Republiek Moldavië.

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

Oorspronkelijke titel *Montana*

© 2023 Alexandru Popescu

© 2026 Nederlandse vertaling Uitgeverij Prometheus en Jan Willem Bos

Omslagontwerp Prometheus

Omslagbeeld Evelina Kremisdorf/Trevillion Images

Zetwerk ZetSpiegel, Best

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 5970 2

1

Ik schrok op. Waarschijnlijk omdat ik geschreeuw hoorde. Daardoor werd ik wakker geschud uit een droom die mijn wankele gemoedsrust al sinds enkele maanden verstoorde. Mijn bloed bevroor in mijn aderen toen ik mensen zag opspringen van hun zitplaatsen en me verward zag aanstaren. ‘Mijn hemel! Wat had dat te betekenen?!’ beet iemand me met een metalige stem toe. Het was de passagiere die voor me zat. Het smetteloos witte reiskussentje dat ze om haar hals droeg, was in de knoop geraakt en leek nu eerder op een adellijke haardracht uit de Renaissance. Haar vaalblauwe ogen staarden me verbijsterd aan. ‘Hoezo, wat zou er...?’ stamelde ik terwijl ik een vluchtige blik op haar richtte. Ik haalde mijn schouders op en voelde dat ik rood aanliep. Iemand achter me bestookte me met een scheldwoord dat zich vastzette in de rugleuning van mijn stoel. Toen besepte ik, tot mijn afgrijzen, dat ik degene was geweest die had geschreeuwd. Het was een ellendige manier waarop een nachtmerrie zich kon doen gelden. Vooral omdat ik in een afgeladen vliegtuig zat, op duizenden meters hoogte.

Nick rukte zijn oortjes uit en keek me aan met een brede grijns op zijn gezicht en een gefronst voorhoofd, alsof ik

het in mijn broek had gedaan. Ik kwam overeind van mijn stoel, mompelde wat verontschuldigen en plofte weer neer. Ik bemerkte dat mijn handen trilden. Happend naar adem liet ik een stroom koude lucht uit het paneel boven mijn hoofd ontsnappen. Een tel later verscheen de stewardess met uitpuilende ogen en een onmiskenbaar gedwongen glimlach. ‘Wat is er met u aan de hand? Gaat het wel goed met u?’ vroeg het liefallige meisje me. Ik antwoordde iets onsamenhangends, waarbij ik haar met handgebaren verzekerde dat alles oké was. Ik kon het zelfs opbrengen vagelijk te glimlachen. ‘Zal ik een glaasje water voor u gaan halen?’ vroeg ze in een poging zich zorgzaam te betonen. Ik sloeg het aanbod af. Ze boog zich een stukje naar mij toe toen het afgeladen vliegtuig een zwenking maakte, zodat Nick de bolling van haar borsten en de geur van haar welriekende parfum kon bewonderen. ‘U kunt het beste proberen wakker te blijven tot aan de landing. Dat is over hoogstens 35 minuten,’ fluisterde de stewardess tegen me. ‘Ik beloof het! Ik beloof dat ik een boompje zal zijn,’ zei ik haastig. Even later keek ik haar na terwijl ze verdween in de halfschaduw van het smalle gangpad. ‘Boompje?’ vroeg Nick me met een enigszins ironische blik. Ik maakte een verveeld handgebaar, maar de cameraman drong aan, met ogen die glansden van nieuwsgierigheid. ‘Toen ik nog heel klein was, hield mijn vader me vast bij mijn voeten en droeg me op *een boompje* te zijn, dat betekende dat ik in de houding moest blijven staan. Mijn moeder denkt dat ik daardoor eerder heb leren lopen dan andere kinderen van mijn leeftijd.’ Nick betuigde zijn instemming met een kort

hoofdgebaar en een gemompeld ‘hm’. Daarna vroeg hij me niets meer. Hij deed zijn draadloze oordopjes weer in. Ik kon vage drum-’n-bassritmes onderscheiden. *Goede ritmes om bij over je nek te gaan*, zei ik bij mezelf.

Ik denk dat ik de fles Fanta die ik in de stoelzak had zitten in drie seconden achterover heb geslagen. Het was de perfecte gelegenheid om ook de nieuwe antistresskauwgompjes te testen. Zo stond het tenminste in de gebruiksaanwijzing toen ik ze via Amazon had besteld. Ik wierp drie doorzichtige pastilles in mijn mond, in plaats van de twee die de folder aanbeval, en stootte Nick aan. Deze trok een van zijn oordopjes uit en staaarde me zichtbaar geërgerd aan. ‘Wat schreeuwde ik in vredesnaam?’ vroeg ik. ‘Ik weet het niet echt,’ zei Nick op onverschillige toon. ‘Ik zat te dutten, weet je. Wij cameramannen werken harder dan jullie. In het zweet van ons aanschijn, letterlijk. Maar... een beetje waardering kun je op je buik schrijven, zo zie je maar dat jij voor jezelf een plaatsje bij het raam hebt geregeld. Het enige wat ik hoorde was een gebrul en misschien een woord van twee lettergrepen. Dat was het wel zo’n beetje. Heb jij last van nachtmerries?’ vroeg de cameraman met het krulhaar, een woeste haardos waar nodig de schaar in moest. Ik loog door te zeggen dat ik het niet meer precies wist. Meteen daarna draaide ik me om naar het enigszins beslagen raampje. Het enige wat ik kon onderscheiden waren de massieve vleugel en de knipperende navigatielichten, waardoor het leek of het wolkendek boven Londen werd gefotografeerd. Het vliegtuig zwenkte met een huiveringwekkende souplesse naar rechts. Ik denk dat het al voor

de derde keer een rondje draaide voordat het de landingsmanoeuvre kon inzetten. Met dichtgeknepen ogen begon ik honderd schapen op een ingebeeld weiland te tellen. Die aanpak heeft me tientallen keren geholpen om paniekaanvallen te beteugelen. De Moldavische schapenhoeder in mij telde langzaam en stelde zich voor hoe ieder afzonderlijk dier eruitzag en rook. Het tellen werd echter af en toe onderbroken door taferelen uit die eerdere nachtmerrie. Als ik ook maar een greintje tekentalent had gehad, denk ik dat ik tot in de kleinste details de gruwelijke en tegelijkertijd zo lieflijke beelden had kunnen schetsen. *Misschien vraag ik Eva om het te schilderen. Die was er toen bij*, bedacht ik.

Sommige voorvallen uit mijn kindertijd bleven me achtervolgen, zonder dat daar een reden of een verklaring voor was. Mijn gruwelijke val van de muur, de hevige bloeding, mijn tranen en kreten, waren, vergezeld van een doordringende peklucht, vaste elementen van deze lange, benauwende dromen. Het vreemdste is nog wel dat ik op de dag zelf de schok van de val niet met dezelfde intensiteit heb beleefd als nu, wanneer ik in het holst van de nacht overstuur wakker schrik, in een vreselijke staat van wanhoop, terwijl het litteken dat een groef over mijn rechterbeen trekt heftig klopt. Dezelfde pijnen voel ik ook in wakkere staat, op regenachtige dagen. Mijn moeder drong er voortdurend op aan dat ik vaker thuiskwam. Ze zei dat mijn litteken pijn deed omdat er te veel heimwee in was opgehoopt. En het was ook mijn moeder geweest die me had gewaarschuwd, toen ik nog klein was, dat de wond zou

gaan opspelen wanneer ik op leeftijd was gekomen. Zou ik op mijn 32ste al op leeftijd zijn gekomen? Toch denk ik dat Claire er het meest onder te lijden heeft. Al die keren dat ze, tegelijk met mij, met een verlamdende synchronie midden in de nacht wakker schrikt, staan me nog levendig voor de geest. We staren elkaar enkele ogenblikken aan. Ik geef haar een knuffel, bied mijn verontschuldigen aan en we gaan weer slapen. En dat telkens opnieuw, nacht na nacht.

Zevenenvijftig, hoorde ik mijn stem mompelen. Het denkbeeldige schaap, onlangs geschoren en ruikend naar kaas met lente-uitjes, blaatte iets tegen me in de duisternis achter mijn oogleden. Er volgde een scherpe piepton, ditmaal in de werkelijkheid. Ik opende mijn ogen. De waarschuwinglampjes voor het omdoen van de veiligheidsriem waren aangefloept, en de gezagvoerder gaf door wat de temperatuur was op grondniveau. *Acht graden Celsius en geen neerslag op de luchthaven Londen Gatwick*, klonk door de luidsprekertjes. De stem van de piloot leek aan te geven dat hij in de microfoon spuugde, alsof hij wist dat de passagiers zijn boodschap toch wel zouden negeren. De oneindige lichten van Londen flikkerden tussen de reeds verwaaide wolken. Ik voelde met mijn voeten onder de stoel naar de tas waar mijn werklaptop in zat. Ik was bang dat de bestanden op de harde schijf op een of andere manier gewist zouden worden. Alles zou er een bedreiging voor kunnen vormen, meende ik op dat moment: turbulentie, straling of misschien zelfs mijn ondeugende gedachten. Mijn angst was niettemin deels gerechtvaardigd. De inhoud van de harde schijf zou moeten worden

getransformeerd tot een exclusief interview, uitgezonden via onze televisiezender.

Ik heb honderden interviews en reportages gedaan sinds ik was begonnen met het verslijten van het zitvlak van mijn broek voor KSETV. Ik had echter nooit eerder de kans gehad om vragen te stellen aan een zo gewichtig iemand. Dat had Jane me tenminste voorgehouden. Ze zei dat de persoon in kwestie een gewichtig iemand was. Het schandaal binnen de familie van Zijne Hoogheid had zich als een lopend vuurtje door de Britse pers verspreid. Er werden op internet allerlei veronderstellingen en speculaties geplaatst. Misschien zou de hertog niet zo erg over de tong zijn gegaan als hij een eenvoudig lid van de koninklijke familie was geweest. Maar met al zijn connecties en de invloed die hij uitoefende op de Britse elite, en niet alleen die, vond ik de stelligheid van sommige collega's deels gerechtvaardigd. De hertog was ongelooflijk ontspannen geweest en had blijk gegeven van een verbijsterende helderheid van geest ondanks zijn gevorderde leeftijd en de druk die de media die dagen op hem uitoefende.

De opname van het interview in Edinburgh was niet gepland en daardoor was ik vreselijk slecht voorbereid. En laat dat nou ook een van de nachtmerries van iedere journalist zijn. Ik had geen flauw idee om welke redenen de oude man had besloten uitsluitend in zee te gaan met een plaatselijke tv-zender. Naderhand zou Jane me echter uit de doeken doen dat de hertog in zekere zin een bijzondere band had met de directie van KSETV. 'Ik blijf ervan overtuigd dat u het onderwerp met de allergrootste discretie

zult benaderen,' zei de hertog tegen me toen de camera's niet meer draaiden. Ik was bezig de microfoon van onder zijn overhemd vandaan te halen, toen hij me op een gemaakt vriendschappelijke toon vroeg: 'Waar komt dat interessante accent van u vandaan?' Ik noemde het land waaruit ik afkomstig ben. De hertog keek me enkele ogenblikken strak aan, toen glimlachte hij en zei: 'Leuk, heel erg leuk.' Ik was geneigd hem tegen te spreken door te zeggen dat daar niets leuks aan was, maar daar kreeg ik de kans niet toe.

Zes uren eerder, weet ik nu ook nog, zat ik op de redactie in Maidstone en schreef de tekst van een reportage over het verbreden van een deel van de snelweg M20 in de buurt van de haven van Dover. Ik zag mijn chef naar me toe komen en neerploffen op de hoek van het bureau. Die gewoonte van hem irriteert me mateloos. Een ogenblik lang leek hij in gedachten te zijn verzonken, terwijl hij naar een van de reusachtige ramen van het vertrek staarde. Hij keek me indringend aan met die enigszins diepliggende ogen van hem en begon met het puntje van een stuk plastic op het scherm van zijn mobieltje te tikken. 'Ik vind het erg vervelend om je van je werk te halen, maar je moet ons uit de brand helpen,' zei de baas met een gemaakt meelevende gelaatsuitdrukking. Het was voor het eerst dat hij zich met een zo serieuze blik tot me richtte, en dat beloofde niet veel goeds. 'Jouw vlucht naar Edinburgh vertrekt over drieën-half uur. Nick gaat met je mee. Zie je wel? Ik geef je een doorgewinterde technische man mee. Jullie nemen twee camera's met extra lampen mee. Je krijgt alle details onder-

weg naar het vliegveld,' vertelde de baas me zonder het getik op het scherm van zijn grootformaat-iPhone ook maar een ogenblik te onderbreken. Hij perste zijn lippen opeen in een medelijdende glimlach en vroeg me of wat mij betreft alles oké was. Ik stemde in met een kort hoofdknikje. Hij vertelde nog dat ik op dat moment de enige beschikbare verslaggever was. 'Je collegaatjes zijn nu net opnamen aan het maken in Canterbury en Folkestone. Twee andere meisjes zijn ziek,' zei de baas op kalme toon, terwijl ik mijn laptop in mijn tas liet glijden. De baas van de zender sprong met een atletische beweging van mijn bureau en verdween in zijn rookglazen kantoor. Ik vloekte bij mezelf omdat ik ervan baalde dat ik de lopende onderwerpen aan de kant moest schuiven. Bovendien was de dag al bijna op de helft toen ik de redactie verliet, en dat betekende dat ik in het holst van de nacht zou terugvliegen uit Edinburgh. Ik schreef een kort bericht aan Claire om haar te laten weten dat onze plannen zojuist waren verstierd. We hadden eerder afgesproken om een wandeling door Mote Park te gaan maken en wat herfstlucht op te snuiven. Claires antwoord liet niet op zich wachten: :(

Ik was onderweg naar het vliegveld toen de baas me via WhatsApp liet weten wie ik eigenlijk ging interviewen. Het tijdstip en de plaats lagen al vast, dus ik hoefde alleen maar de vragen te bestuderen en belangrijk over te komen. Ik werd beslopen door een zekere angst dat ik fouten zou maken in de titulatuur, in de wetenschap dat de leden van het Koninklijk Huis wat dat aangaat erg pietluttig en gevoelig zijn. De vragen op de lange lijst begonnen met een

overweldigende hoffelijkheid en voorkomendheid. Ik moest mijn lachen inhouden toen ik ze las en stelde me voor hoe het zou zijn als ik sommige van die uitdrukkingen zou gebruiken in mijn land van herkomst: 'Ik hoop dat het Zijne Doorluchtigheid gerieft uw glas met jajem te ledigen, aangezien er ook andere hooggeëerde drankorgels in de rij staan om bediend te worden.'

Na de landing op de luchthaven van Edinburgh bleek het mooier weer dan in Londen. De heldere hemel en felle zon ondermijnden mijn stereotiepe beeld dat het in Schotland altijd bewolkt en druilerig was. Het vraaggesprek met de hertog duurde niet meer dan achttien minuten en ik vroeg me af waarom we het niet hadden opgenomen via Skype of met behulp van andere technische middelen, zodat we ons die tijdrovende reis hadden kunnen besparen. Het leek echter allemaal best logisch als ik dacht aan enkele regels in het openbare cv van de baas: Steve Wilkinson, voormalig regisseur van soaps en reclamespots, was iemand die altijd beeldmateriaal van topkwaliteit verlangde, met uitzonderlijk licht en geluid en bijzondere invalshoeken. Mensenhemel, als ik me bedenk hoeveel puike reportages zijn weggeborgen in onze archieven zonder ooit te zijn uitgezonden! Die gedachte bezorgt me de kriebels. Ik zag Steve voortdurend in de montagekamer zitten schelden dat dit of dat shot geen deugdelijk geluid had of dat het gezicht van zus en zo te veel in de schaduw was.

Nick en ik namen snel een taxi, met het prettige gevoel dat we goed werk hadden verricht. De terugvlucht naar

Londen zou over minder dan een uur vertrekken. Wij renden als een stel bezetenen door de kronkelgangen van de luchthaventerminal. Ik schaterde van het lachen en moest mijn best doen om niet te stikken. Ik stelde me voor dat ik weer met mijn speelkameraadjes op de basis was, triomfantelijk en een beetje aangeschoten. De gate was net aan het sluiten toen Nick de medewerkers aanriep terwijl hij met zijn bezwete armen liep te zwaaien. De grondstewards lieten ons aan boord, al trokken ze er een chagrijnig smoel bij. Maar dat deed er op dat moment niet erg toe.

Ik was bij het 92ste denkbeeldige schaapje toen ons toestel op de luchthaven van Londen landde. Ditmaal had het tellen me meer kwaad dan goed gedaan. Het getal 92 is voor mij verbonden met bloedige gebeurtenissen die ik niet kan vergeten. Dat was het jaar van de oorlog aan de Nistru. Samen met Nick stapte ik de peilloze nacht in, doorbroken door schreeuwerig licht. Ik voelde, zonder op mijn horloge te kijken, dat het al laat was. Ik betwijfelde of de camera's en de statieven wel tilbaar waren. Mijn benen en rugwervels deden pijn. Op een van de verdiepingen van de parkeergarage naast de luchthaven stond de dienstauto ons kil op te wachten.

Nick begon gruwelijk te vloeken terwijl we over de M26 reden. Hij heeft er een bloedhekel aan om in het donker achter het stuur te zitten, vooral in de stromende regen. Dikke druppels roffelden heftig op het dak van de Vauxhall. Nick zette de muziek wat harder. Black Sabbath paste perfect bij de vijandige buitenwereld. 'Ben je al aan het monteren?' vroeg de cameraman me spottend. Ik knikte bevestigend.

Het was een van de duizenden geintjes tussen gildebroeders. Inderdaad, het interview was bijna helemaal gemoniteerd in mijn opgewonden hoofd, al zou de uiteindelijke versie er vast en zeker anders uitzien.

Mijn telefoon begon te trillen. Het verbaasde me nogal de naam van de baas op het scherm te zien verschijnen. Ik had verwacht zijn stem de volgende ochtend pas te horen, maar in geen geval tegen middernacht. ‘Alles goed met jullie?’ vroeg hij. De stem in de telefoon kwam op mij over als een robotstem. Op dat moment klonk zijn stem hetzelfde als die van de routebegeleiding op Google Maps. Ik liet Steve Wilkinson weten dat alles in orde was en dat we over niet al te lange tijd in Maidstone zouden arriveren. Er volgde een pauze van enkele seconden. Ik verwachtte iets te horen te krijgen in de trant van: ‘Over 200 voet, sla links af.’ Ik had het echter bij het verkeerde eind. ‘Moet je horen... Er is iets tussen gekomen. Ik dacht dat we rustig de tijd zouden hebben om het materiaal te verwerken, maar... maar we moeten er vaart achter zetten. Het is van het allergrootste belang dat we het interview morgenochtend uitzenden, in het nieuwsbulletin van 07.00 uur. Verdorie... Die ligt op de tafel in de eetkamer, schat!’ brulde de baas, en vervolgde: ‘Ik had het tegen mijn vrouw. Excuus. Dus, ik heb net gehoord dat de hertog morgen live op de televisie te zien zal zijn, om zijn reactie te geven op de speculaties in de pers. Zijn woordvoerder weigerde me de reden van deze urgentie te vertellen. De briefing staat gepland voor 09.00 uur. Het interview moet voor die tijd worden uitzonden. Anders raken we onze exclusiviteit kwijt en zijn

jullie eigenlijk voor niks naar Edinburgh geweest. Probeer het materiaal te comprimeren tot hoogstens vier minuten. Ik geef je morgen vrij, als je daar iets aan hebt.' Ik antwoordde dat het goed zou komen en verbrak de verbinding. Ik vloekte in het Russisch, zonder het voor Nick te vertalen. Twee, drie krachttermen in de taal van Tsjechov was precies wat ik nodig had om de druk op mijn hersenen te verminderen. Wezenloos staarde ik naar het zwarte scherm van mijn telefoon en stelde me voor hoe ik de slaapkamer van de baas zou binnenstormen en de hele mikmak met een honkbalknuppel aan diggelen zou slaan terwijl hij en zijn vrouw me verbijsterd en machteloos aanstaren. Het had geen zin meer om Claire te schrijven, die vast en zeker in diepe slaap was aan haar kant van het bed. Een ongeplande vrije dag was niettemin een enorme meevaller. Zo had ik de kans om de afgelaste wandeling in het park enigszins goed te maken. Ik kreeg het idee om Claire voor te stellen om naar Hastings te gaan. We kenden daar een goed restaurant met uitzicht op zee. Was er een aantrekkelijker vooruitzicht? *Waarschijnlijk een hele dag vrijen!* antwoordde ik bij mezelf.

Ik schrok op uit mijn overpeinzingen door het geschreeuw van Nick. 'Nee! Nee! Nee!' brulde hij opgewonden. Werktuiglijk begon ik ook te schreeuwen. Ik kreeg de kans niet te vragen wat hem bezielde. Ik voelde hoe de Vauxhall enigszins naar rechts trok. Nick probeerde de auto weer recht op de weg te houden, maar zonder succes. Het volgende moment stuurde hij voorzichtig de vluchtstrook op, zette de auto stil en deed de alarmlichten aan. Hij trok zijn